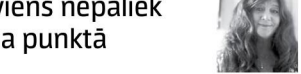

REDZĒJUMS

Lai neviens nepaliek
sākuma punktā

Laila Liepina

Spēlētārs izvilkām lapinu ar kāda cilvēka situācijas aprakstu. Viena biju kustību, citam redzām vai dzirdes traucējumi, vēl kādās – autisms, emocionālas grūtības vai vecuma radīti ierobežojumi. Tad vadītāja nosauca ikdienšās darbības: apmeklēt koncertu, mācīties kursus, doties ceļojumā. Soli uz priekšu drīkstēja spert tas, kūrš to spētu izdarīt pat bez citu palīdzības. Tā bija daļa no pasākuma, kurā mediji bija iepazīstināti ar vides pieejamību dažādiem cilvēkiem.

Atmiņā palika jautājums, kas Kurzemes plānošanas reģiona projektu vadītājs Aijai Neilande uzdots tad, kad aktualizēta tēma, kā invalīdiem uzlabot piekļuvi dūrai: „Ko tad cilvēki ar invaliditāti pludmalē darīs?” Tajā sadzirdams pārdzīvojums, ka viņiem tur nemaz nav, ko meklēt. Aija atbild: „Tieši no pašu, ko visi pārējie: saulšose, pasis grāmatu, baidīs dabu un, ja gribēs, aizies nopeldēties.” Tik vienkārši.

Spēlē bez citu palīdzības daudzi palika sākuma punktā, taču dzīvē, par laimi, iznākumu var mainīt. Kuldiģa Vecpilsētas svētkos to apliecināja sociālo pakalpojumu centra *Tilts* dalībnieki. Saņemot atbalstu un iespēju sevi parādīt, viņi rotāja pilsētu, vadīja darbinācis, uzņemta viesus, radīja savus darbus izstādē un uzturējās koncertā. Palīdzība ne vienmēr nozīmē to, ka kāds visu izdara otra vietā. Dažreiz tā ir piemērota metode, saprotama informācija vai uzturētā loma.

Ja dažādu cilvēku vajadzības ņemtu vērā, objektus jau projektējot, pieejamu vidi izveidot nebūtu dārgāk. Daudz sarežģītāk ir, ja vien vairāk jāmaksā tad, ja vēlāk jāmaksā pārdevējam, kas sākamādi, domājot tikai par jauniem cilvēkiem, kas ir fiziski spējīgiem cilvēkiem: no mugstaka sola ar roku balstiem ir jāpiegādā piederības senioram, plata ēdiena noder vecākiem ar bērnu raksturo, bet audiogids – ikvienam, kurš nevar vai nevēlas stāvēt pie stenda un lasīt. Tas nav vajadzīgs, lai nodrošinātu cilvēku grupai – tā ir iespēja mums visiem.

„Kaut retāk kādam sākuma punktā būtu jāpaliek tikai tādēļ, ka par cilvēku atšķirīgajām vajadzībām neviens nav laikus padomājis!”

Cilvēks bez veselības problēmām ātri aizgāja tālu, bet citi palika turpat vai uz priekšu tika vien dažus soļus. Attālums starp dalībniekiem bija acīmredzams: tas, ko viens paveic pat nedomājot, citam bez piemērotas vides vai citu palīdzības nav iespējams.

Spēle mūs sadalīja tajos, kuri tiek uz priekšu, un tajos, kuri paliek. Dzīvē šī robeža nav tik stingra. Šodien esmu cilvēks, kurš var palīdzēt, bet rīt pati varu nonākt situācijā, kad bez otra atbalsta tālāk netieku. Dažreiz pietiek ar traumām, slimību vai gadu skaitli pasē, lai kāpnes, smagas durvis un irdenas smiltis no sīkām neērtībām kļūtu par nepārvaramu šķērslī.

MANUPRĀT

LIK plasa în tava Vardhica?

kvienam no mums piemīt savs pieredzes krājums un dzīves skatījums, kas ir kā leksjēja vārdnīca, caur kuru tulkojam pasauli. Lai arī tulkojums jeb uzskats kādās lietās ir līdzīgi, definējums vienam un tam pašam, ko redzam, var būt atšķirīgs. Tādu salīdzinājumu domnīcā *Starp rindinām*. No grāmatas līdz vēlēšanu urnai Kuldiņas Mākslas namā vēlēšanu kontekstā minēja filozofijas doktors Ģirts Jankovs šis, norādot, ka katrai partijai ir sava vārdnīca, ar kuru tā runā ar vēlētajiem. Izvēle tiek izdarīta par labu tai, kas ir vislīdzīgākā paša vārdnīcā. Šīs salīdzinājums lika domāt par to, kā katrs savu vārd-

cun varam paplašināt. Festivālā
 audzīga *Piano* pianists Rūdolfs
 sacats atklāja atzinu, ka piekto
 šīs šeit esam tāpēc, lai izdīvotu
 vēsēles izausim. Klaviermūzika
 tūlī informā, sensitiā. Tas ir ins-
 trumā, kas ļauj dzīli ielūkoties
 mēdā cita vārdnīcā, caur taustiņiem
 jūtot citā pieredzē un jūtas. Šo
 festivālu apmeklēju katru gadu, bet
 šogad, sevišķi noslēguma koncer-
 tā, mākslinieku radītā atmosfēra tie-
 šām aizstāstāja daudzus. Tīrs
 undas, trīs pianisti, un tik daudz
 pāņem sev un to izdīvot! Tas
 teikti bija paplašinājums kaut
 austiā vārdnīcā.

Amanda Gustovska

TRIS PAR VIENU

Oktobrī Kuldīgas novada notiks regulārā elektroprēcu savākšanas akcija, kad noteiktās dienās katrā pagastā pēc tām aizbrauks *Kuldīgas komunālie pakalpojumi* (KKP). Lai gan ikdienā šīs bez maksas var nodot atkritumu laukumā, Dārzniecības ielā 9, nereti cilvēki no tām atbrīvojas mežā vai citur dabā.

Kāpēc joprojām atkritumus izmetam dabā?

VAKCĪNA PRET PIEMĒSLOŠANU

1. Vita jaunzeme, Lielās talkas vadītāja:
— Cilvēki! Jūs rūpējat, lai viņi dzīvok-
lis, mašina un cita privātā telpa būtu perfekta,
bet apkārtējais vairs nav viņu darīšana — tas
uz viņiem neattiecas. Kad pa automašīnas
logu iziet kafijas krūziņi, košļājamo gumiju,
papīrus vai izsmēkus, galvenā doma: lai ir tīrs
pie manis. Tāda piedzarošana vairāk ir attieks-
mes, ne naudas jautājums. Maksāt droši vien
negribas par būvgružiem, tāpēc izgāj mežā.
Varbūt kāds pat nedomā pārdzīvot, bet naudas
nav, un eāž tik ār.

Cīnīties ar vides piesārņošanu palīdzētu tāds likums, kas, kādu preci pērkot, uzreiz liktu samaksāt par izvešanu. Tas palīdzētu cīnīties ar tiem, kuri piemēsla finansiālu apsvērumu dēļ, jo naudas atkritumu nodošanai

DAUDZUMS MEŽĀ PIEAUG

2. Ing.Liema, Latvijas Valsts
(LVM) sabiedriskā attiecinātā vadītāja:
—Lielie kritiskumu krāvu meži nereti no-
rāda uz apzinātu izvešanu no būvlaukumiem,
autoservisiem un citām vietām. Problēmu
veicina gan trūknī kritiskumu apsaimeko-
šana un augošais izmaksas, gan sabiedrības
neapmierinātība ar kritiskumu izvešanu
kaitējumu, un to savāksnā jāitēri laika nauda,
ko mēs labāk izmantotu aptipus vietu iekār-
tošanai. Ik gadu no valsts mēģinām izveidot
tūkstosiem kubikmetru kritiskumu. Statistika
liecina, ka mūsu teritorijā apjoms paliecinās:
15 gados tas pieaudzis aptuveni par 19%, ik
gadā palielinoties vidēji par 1,5–2%. Turklāt
kritiskumu aizvāšanās izmaksas šajā laikā ir
varārk nekā dubultuļošas. Pērn valsts mežos
pārveidoti 2400 kritiskumu, autotransp-
būvgrūdi (autodāz), autotransp- (21%) stie-
(6%), autotransp- (45%) un citi bīstamie kriti-
smi (1%). Arvien biežāk izgāz arī lielgabalu
priekšmetus mēbeles, būvmateriālus un

PAŠIEM NAV JĀLOKA MUGURA

3. Jānis Ezerkalns, KKP tehniskās bāzes un atkritumu apsaimniekošanas daļas vadītājs:
– Tos atkritumus, ko varētu nodot bez maksas, cilvēki nepiemērotās vietās izmet slinkuma dēļ. Uz Dārzniecības ielu 9 tos var atvest gan darbinājs pēc darba, gan sestdienās.

Pēc tam, kad ieviešam savācējas akcijas pavarasi un rudeni, dala cilvēku, īpaši pensionāri, jau augusta zvana un jautāt domas. Vīņi izstrādājusi savu mehānismu, apzinoties, ka pašiem nevajadzēs nev ko darīt. Degvīnais cena ir augsta, viņi ir dārgāks – nav ko muguru locīt, jo komunālā atbrauks un savs. Velasmasiņai vai tai, kas no tam attīc, pie daudzdzīvokļu mājās, kur ir ierīkoti, ir jābūvē, lai būtu, lai būtu lietotājs, bet kam remontējāti. Divi trīs tādi mums zināmi. Iemels: bez maksas pieņemam neizjukāšas ierīces, par dāleji izjukātām jāmaksā. Normāls cilvēks ar nepalīdzību velasmasiņai uz mežu nebrauks, jo tikpat labi var aizvest, kur pienākās, bet kāds, kuram ar izjukātām detaļām pilna garāža, gan. Palaikam nelegāli izmet divas. Agrāk tos pieņemām kubikmetros, un 12 cilšu stāva durvīs nodosana vārējā maksā 25 centus. Tagad, kad ir ierīkoti, ir pieņemti 25 centus. Tā durvju nodotājam, lai

nav. Nebūtu vairs intereses izmest nelegāli, jo ir jau samaksāts. Otrā lieta – nevīzība, kurai ar naudu nav saistības. Šķita – pēc depozīta sistēmas ieviešanas plastmasas un alumīnija iepakojumi apkārt vairs nemētāsies, bet tāpat ar tiem pilni meži! Jā, varbūt mazāk, bet daļai desmit centu daudz neizsaka, un īpaši dzērūmā ir pilnīgi vienāga, kur paliek iepakojums.

Jāizglīto skolās un ģimenēs. Jātaisa vēl vairāk emocionāli izglītojošu kampaņu. Pēdējos 20 gados, kopš notiek Lielā talka, frāzē ir kļuvis – atkritumu ir mazāk. Domāju, ka tas ir paaudzēs tāstis – 20 gadu tomēr ir vesela paaudze. Daudzi jāstāsti talkā no skolām, un tiem, kuri tam izgājuši cauri, piedrazot ir grūtāk. Es uzskatu, ka tā ir laba vakcīna pret piemēsošanu.

riepas – un tas liecina par apzinātu rīcību, ievēlojot nelegālu un vīdi kaitējuma rīcību. Mežā izmestas daudzas ilgstošas daļas piesārņojumu. Autoritātes sadaloties izdala kaitējuma vielas un mikrodaļiņas, kas nonāk augsnā un ūdeņos. Būvniecības aktīvitā – krāsās, šķīdņatnā un sifērās – gan cilvēkiem, gan dabai var būt īpaši bīstami. Būstāni, lai iedzīvotājiem būtu saprotami, arī ņem dažādi autoritāšu nodosānos veidi. Ne mazāk svarīga ir izpratne par to, ka mežs nav vieta aktīvitājiem arī tā, ja tie šķiet dabīgi vai nodārdīs bioloģiski. Dārza pārpilnība mežā var veicināt invazīvo sugu izplatību, mainīt dabisko ekosistēmu un piesaistīt cilvēkus. Izvairieties. Mūsu iesāda būtiska ir informācija izglītāšana un preventīva rīcība, mērķējot par aktīvitāšu atstāšana sekām. Būmudārzu audzējkāme ir vides izglītības programma *Cūkmeņa detektīvi*, kas aktīvitājiem kaitējo ietekmi uz dabu izskaidro jaunajām paaudzēm.

neizmet mežos.

[illegible]

Rasa Ābele

Kurzemnieks

Galvenā redaktore Daiga Bitīniece - 63350567, redakcija@kurzemnieks.lv
Žurnālisti: Daina Tafelberga - 63324881, daina.tafelberga@kurzemnieks.lv
 Inta Jansone - 63350568, inta.jansone@kurzemnieks.lv
 Amanda Gustovska - 63350568, amanda.gustovska@kurzemnieks.lv
 Jēkabs Aleksandrs Krūmiņš - 63350568, jekabs.krumins@kurzemnieks.lv

Literārā redaktore Dina Porīņa – 63350568
dina.porina@kurzemnieks.lv.

Maketētājas: Laila Liepiņa – 63350568, laila.liepina@kurzemnieks.lv,
Inese Slūka – 63350563, reklama@kurzemnieks.lv.
Reklāmas nodaļa – 63324881, 25466688,
sludinajumi@kurzemnieks.lv.

Izdevējs – SIA Jaunais kurzemnieks
Reģ. nr. 46103003635.
Iznāk otrdienās un piektdienās. Pār-
atsauce uz Kurzemnieku obligāta

Iespiests SIA Poligrāfijas grupa „Mūkusalā”
Rīgā, Mūkusalas ielā 15a.